

TIPS & TRICKS VOOR TUCHTOVERHEDEN BIJ HET DOORLOPEN VAN EEN TUCHTPROCEDURE

CAPITA SELECTA

25 mei 2023

JARIEN BLOEMEN

Associate

Ambtenarenrecht
Tuchtrecht
Onderwijsrecht

Jarien.bloemen@monardlaw.be

Inhoud

1. Inleidende vragen
2. Context en probleemstelling
3. Voorbeelden uit het leven gegrepen
4. Tips & tricks
 1. De preventieve schorsing
 2. Het voorlopig verslag
 3. Het bewijs in een tuchtprocedure
 4. De aanwezigheid van een raadsman aan de zijde van de tuchtoverheid
 5. De zwaarte van de straf
5. Conclusie

1 Inleidende vragen

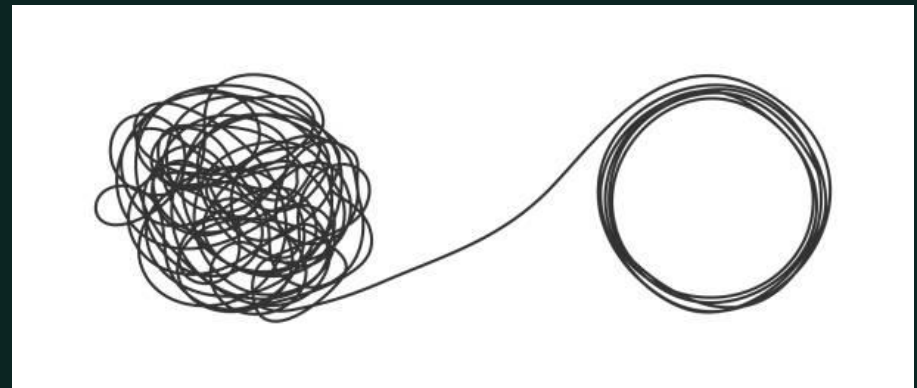
**Wie heeft er ervaring met een
tuchtprocedure?**

Omschrijving van deze ervaring?

2 Context en probleemstelling

2 Context en probleemstelling

- **Wijzigend klimaat** in de maatschappij → toename tuchtprocedures
- Sterk **gereguleerd** systeem → regels voor vrije beroepen en openbare ambten
- Juridisering en complex
- **Veelheid** aan deontologische voorschriften en tuchtreglementen → elk reglement een andere inhoud
- Raad van State → veelheid aan arresten met voorschriften
- Elk reglement → **verschillende inhoud**

3 Voorbeelden uit het leven gegrepen

3 Voorbeelden

Leerkrachten Sportschool Hasselt blijven preventief geschorst

De preventieve schorsing van acht leerkrachten van de Sportschool Hasselt wordt verlengd. Dat heeft de raad van bestuur van de scholengemeenschap beslist. Ze werden preventief geschorst voor het uitwisselen van racistische, homofobe en seksistische berichten in een besloten whatsappgroep.

Bron: vrtnws.be
10 mei 2023

Betrapt door collega op vliegtuig: ambtenaar ontslagen omdat hij zonder toestemming vanuit Portugal telewerkte

Een Belgische ambtenaar die zonder toestemming naar Portugal vloog om daar te telewerken, is ontslagen door zijn werkgever. Door een onwaarschijnlijk toeval werd de man betrapt door een alerte collega die op dezelfde vlucht zat. De ambtenaar trok naar de Raad van State omdat hij van mening was dat zijn reis de kwaliteit van zijn werk niet negatief beïnvloedde, maar kreeg ongelijk.

Bron: gva.be
20 april 2023

Controleur die zelf belasting ontdeek niet ontslagen door blunders bij fiscus

Bron: tijd.be
9 augustus 2022

Stadsarbeider na 23 jaar 'trouwe dienst' ontslagen nadat hij spullen meeneemt uit containerpark

Mag je spullen zoals een oude tv of fiets wegnemen van een containerpark? Neen. Dat ondervond ook een Hasseltse stadsarbeider die na 23 jaar trouwe dienst zijn ontslag kreeg. Al bleek hij niet de enige te zijn. Er kwam zelfs een doorlichting van de stadsdiensten aan te pas. De Hasselaar riskeert een werkstraf voor diefstal.

Bron: gva.be
16 juni 2022

4 Tips & tricks

4. Tips & tricks

1. De preventieve schorsing
2. Het voorlopig verslag
3. Het bewijs in een tuchtprocedure
4. De aanwezigheid van een raadsman aan de zijde van de tuchtoverheid
5. De zwaarte van de straf

4 Tips & tricks

1) Casus 1: de preventieve schorsing

Een lokaal bestuur nam op 15 september 2022 kennis van frauduleuze betalingen uitgevoerd door één van haar personeelsleden. Het lokaal bestuur richt op 27 september 2022 een tuchtcommissie op. Op 31 oktober 2022 heeft de tuchtcommissie het betrokken personeelslid preventief geschorst met inhouding van wedde ten belope van 20%.

Mag/kan dit?

4 Tips & tricks

1) Casus 1: de preventieve schorsing

- **Doel** = de goede werking van de dienst verzekeren
- **Ordemaatregel**
- **Termijn**
 - Afhankelijk van bepalingen in het reglement/statuut
 - Procedure bij hoogdringendheid?
 - Uitstelgedrag van tuchtoverheid
- **Hoorplicht** = van toepassing
 - Voor een maatregel die betrokken persoon benadeelt én;
 - Gebaseerd is op het gedrag van betrokken persoon;
 - Uitstel van de hoorzitting mogelijk?

4 Tips & tricks

1) Casus 1: de preventieve schorsing

• Tips & tricks

- Doordacht maar snel handelen
- Inhouding van salaris → oproeping + motivering
- Hoorplicht respecteren
- Rekening houden met mogelijk uitstel van de hoorzitting?
- Afdoende motivering opnemen → motiveringsplicht + zorgvuldigheidsbeginsel
- Rekening houden met het verweer van tuchtrechtelijk vervolgte
- Vermijden van stijlformules

4 Tips & tricks

2) Casus 2: het voorlopig verslag

De tuchtoverheid heeft een tuchtprocedure opgestart en heeft een voorlopig verslag opgesteld van de feiten voordat de tuchtrechtelijk vervolgte is gehoord. In het voorlopig verslag heeft de tuchtoverheid de beoordeling van de tuchtrechtelijke elementen alsook een voorstel van strafmaat opgenomen.

Mag/kan dit?

4 Tips & tricks

2) Casus 2: het voorlopig verslag

- **Opzet voorlopig verslag:** eerste en voorlopige inzichten weergeven
- Voorwaardelijke stijl:
Bv. Het lijkt zo te zijn dat de leidinggevende en communicatieve capaciteiten van het tuchtrechtelijk vervolgte personeelslid ondermaats zijn (...)
- Geen verplicht maar geen verboden document (uitzondering bepaalde statuten)
- Betrekking op **alle onderdelen** van het tuchtonderzoek:
 - De waarachtigheid van de feiten;
 - Het tuchtrechtelijk karakter van de feiten;
 - De noodzaak van de bestraffing;
 - De eventuele strafmaat.
- **Hoorzitting:**
 - Bedoeling om meegedeeld te worden aan betrokkene;
 - Tegenspraak over deze elementen;
 - In het belang van de rechten van verdediging.

4 Tips & tricks

2) Casus 2: het voorlopig verslag

• Tips & tricks

- Handig document voor tuchtrechtelijk vervolgte + tuchtoverheid
- Voorwaardelijke stijl
- Samenvatting van de feiten (vooral in omvangrijke dossiers)
- In het belang van de rechten van verdediging → reeds getoetst door Raad van State
- Opbouw:
 - Uiteenzetting van de feiten
 - Schematische schets loopbaan + eerdere ordemaatregelen
 - Tuchtrechtelijk te weerhouden feiten
 - De geschonden deontologische bepalingen
 - De voorgestelde tuchtsanctie
 - Termijn

4 Tips & tricks

3) Casus 3: het bewijs in een tuchtprocedure

Een lokaal bestuur wordt in kennis gesteld van diverse mondelinge klachten over het gedrag van één van haar personeelsleden. De klagers wensen evenwel anoniem te blijven. Het lokaal bestuur wil op grond van deze klachten een tuchtprocedure opstarten.

Mag/kan dit?

4 Tips & tricks

3) Casus 3: het bewijs in een tuchtprocedure

- **Bewijslast:** bij tuchtoverheid
- **Algemene beginselen** bewijsvoering & zorgvuldigheidsbeginsel
- **Rechten van verdediging** van het tuchtrechtelijk vervolgte personeelslid
- **Anonieme getuigenverklaring** → diverse problemen
 - Informatiegebrek voor tuchtrechtelijk vervolgte
 - In twijfel trekken van de getuigenis?
 - Verweer van tuchtrechtelijk vervolgte mogelijk onvolledig

4 Tips & tricks

3) Casus 3: het bewijs in een tuchtprocedure

- Arrest Raad van State 27 oktober 2020 nr. 248.759

De anonieme klacht is geen binnen de rechtsstaat laakbaar procedé. Hoewel anonieme aantijgingen op zich geen draagkrachtig bewijs zijn van deontologische inbreuken die resulteren in het opleggen van een tuchtsanctie en derhalve ter zake slechts steunbewijzen kunnen zijn, belet het bestaan en de inhoud van die anonieme aantijgingen of klachten op zich niet dat ze desgevallend in overweging worden genomen om een tuchtonderzoek te openen of te oriënteren en om op autonome wijze bewijzen te vergaren, of de samenhang ervan te beoordelen.

4 Tips & tricks

3) Casus 3: het bewijs in een tuchtprocedure

• Tips & tricks

- Bewijslast aan de zijde van de tuchtoverheid
- Tuchtdossier = cruciaal
- Strafprocedure afwachten?
- Tuchtdossier met enkel anonieme verklaringen → af te raden
- Anonieme klachten of verklaringen → opstart tuchtonderzoek als steunbewijs
- Tijdens tuchtonderzoek:
 - Alle mogelijke gegevens verzamelen
 - A charge & a decharge
 - Voldoende elementen naar voren brengen die de anonieme verklaring steunen
 - Denkwijze → geloof ik verklaring XX of YY? Waarom geloof ik verklaring YY?

4 Tips & tricks

4) Casus 4: de aanwezigheid van een raadsman aan de zijde van de tuchtoverheid

Bij de behandeling van een tuchtprocedure tegen een personeelslid laat de tuchtoverheid zich bijstaan door een raadsman. Deze raadsman neemt deel aan de behandeling van het dossier op de vergadering van de Raad van Bestuur (het bevoegde tuchtorgaan). Op deze vergadering wordt de bestreden tuchtbeslissing genomen. De tuchtrechtelijk vervolgte en zijn raadsman werden niet uitgenodigd voor deze vergadering.

Mag/kan dit?

4 Tips & tricks

4) Casus 4: de aanwezigheid van een raadsman aan de zijde van de tuchtoverheid

Bij de behandeling van een tuchtprocedure tegen een personeelslid laat de tuchtoverheid zich bijstaan door een raadsman. Deze raadsman neemt deel aan de behandeling van het dossier op de vergadering van de Raad van Bestuur (het bevoegde tuchtorgaan in eerste aanleg). Op deze vergadering wordt de bestreden tuchtbeslissing genomen. De raadsman neemt eveneens deel aan de behandeling van het dossier door de interne beroepscommissie (in tweede aanleg) die de beslissing in eerste aanleg moet nakijken.

Mag/kan dit?

4 Tips & tricks

4) Casus 4: de aanwezigheid van een raadsman aan de zijde van de tuchtoverheid

- **Arresten Raad van State** (nr. 240.215 van 18 december 2017 + 27 januari 2022 nr. 252.818)
 - Raadsman als **deskundige** om te waken over onregelmatigheden
 - Aanwezigheid van een raadsman als **bijkomende waarborg in het belang van de rechten van verdediging**
 - Geen beginsel of bepaling ten gevolge waarvan tuchtmaatregel aangetast zou zijn door het feit dat tuchtoverheid zich laat leiden door juridisch advies/bijstand advocaat
 - **Recht van verdediging** → gaat niet zo ver om te eisen dat deze bijstand aan het wederwoord van het personeelslid is onderworpen

4 Tips & tricks

4) Casus 4: de aanwezigheid van een raadsman aan de zijde van de tuchtoverheid

• Tips & tricks

- Advocaat als **compagnon de route**
- Handvaten voor het beraadslagingsproces
- Waken over de regelmatigheid van de procedure
- Veelheid aan regelgeving → nazicht procedurele valkuilen
 - Formele en materiële motiveringsplicht
 - Zorgvuldigheidsbeginsel
 - Evenredigheidsbeginsel
 - Termijnen
 - ...
- Verdedigen van de uiteindelijk genomen beslissing
- *Better safe than sorry*

4 Tips & tricks

5) Casus 5: de zwaarte van de straf

Voor dezelfde feiten is zowel een tucht- als strafprocedure lopende. Het Openbaar Ministerie besluit om de strafprocedure te seponeren. De tuchtoverheid beslist om de tuchtprocedure verder te zetten en het betrokken personeelslid te ontslaan.

Is de tuchtstraf van het ontslag mogelijk gelet op de seponering door het Openbaar Ministerie?

4 Tips & tricks

5) Casus 5: de zwaarte van de straf

- **Evenredigheidsbeginsel** als beginsel van behoorlijk bestuur
- **Redelijke verhouding** tussen opgelegde tuchtstraf en de ten laste gelegde feiten
- **Probleem** → wat is een redelijke verhouding?

4 Tips & tricks

5) Casus 5: de zwaarte van de straf

- **Probleem** → wat is een redelijke verhouding?
 - Reglementen → enkel een lijst zonder indicaties
 - Grote vrijheid voor overheden met grens van de evenredigheid
 - Raad van State → marginale toetsing
- **Gevolg** → invloed motiveringsplicht
 - Ruime beoordelingsbevoegdheid → omstandige motivering
 - Hoe zwaarder de straf → hoe strenger de motiveringsplicht moet worden beoordeeld
 - Dezelfde feiten → aanleiding tot uiteenlopende straffen die evenredigheidsbeginsel niet schenden

4 Tips & tricks

5) Casus 5: de zwaarte van de straf

- **Invloed van een strafprocedure**
 - Straf- en tuchtprocedure staan **onafhankelijk** van elkaar
 - De tuchtoverheid is niet gebonden door de beslissingen op strafrechtelijk vlak om de zwaarte van de sanctie te bepalen (wel wat betreft het bestaan van de feiten)
 - Strafbemiddeling/seponering strafrechtelijk vlak → belet niet dat men tuchtrechtelijk kan worden ontslagen

4 Tips & tricks

5) Casus 5: de zwaarte van de straf

• Tips & tricks

- Voldoende aandacht voor een **omstandige, duidelijke motivering**
- Vermijden van **stijlformules**
- Weergave van **het denkproces** van de overheid inzake de strafmaat
 - Bv. *“De tuchtoverheid houdt rekening met XX maar vindt dat dit element niet opweegt t.o.v. de ernst van de feiten omwille van XX”*
- Rekening houden met verzwarende én verzachtende omstandigheden
- Weergeven van **alle** elementen die tot de uiteindelijke strafmaat hebben geleid
 - Blanco tuchtverleden/eerdere tuchtstraffen
 - Schuldinzicht/houding van de betrokkene
 - Verbetering van gedrag in de toekomst
 - Strafrechtelijke uitspraak over de feiten
 -

5 Conclusie

Dank voor uw aandacht!
Vragen?

